

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

10 вересня 2020 року, протокол № 7

Голова Вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

О. В. Алейнікова

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти)

Рівень вищої освіти:

- другий (магістерський)
- третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: без обмежень

Спеціальність: без обмежень

Освітньо-наукова програма: без обмежень

Київ

Робоча програма навчальної дисципліни **«Сучасні технології державного управління»** дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти складена відповідно до навчальних планів освітньо-наукових / освітньо-професійних програм Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Автор-укладач робочої програми

А.В. Шмагун, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління і проектного менеджменту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 01 від 09 вересня 2020 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 10 вересня 2020 р.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідно до ECTS –3	Галузь знань: без обмежень	заочна форма навчання
	Спеціальність: без обмежень	Навчальна дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти
	Освітньо-наукова програма: без обмежень	Рік підготовки
		2
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: <ul style="list-style-type: none"> • другий (магістерський) • третій (освітньо-науковий) 	Семестр
		4
		Лекції
		10
		Семінари, практичні
		20
		Самостійна робота
		60
		Форма контролю залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Метою викладання навчальної дисципліни "Сучасні технології державного та муніципального управління" є формування комплексу професійної компетентності, щодо системи електронного урядування з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, за для покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Сучасні технології державного та муніципального управління" є: формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань; формування навичок самостійної роботи з традиційною літературою та джерелами в Інтернеті; розвиток логічного та аналітичного мислення; вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основні методи і принципи електронного урядування; придбання практичних навичок з надання адміністративних послуг в системі електронного урядування.

Результати навчання

Після вивчення дисципліни слухачі повинні:

знати:

- організацію групових форм внутрішньо організаційної комунікації;
- категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства та електронного урядування;
- загальні принципи, методи та моделі електронного урядування;
- класифікацію, ієрархію та систему адміністративних послуг;
- нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування;
- сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні;
- основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства;
- організаційну систему управління впровадженням електронного урядування в Україні;

вміти:

- оцінювати та аналізувати стан електронного урядування;
- застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики;
- оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів;
- використовувати найкращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері;
- здійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно- комунікаційних технологій;
- організовувати обробку документації з метою здійснення інформаційного забезпечення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, установи або організації засобами сучасних інформаційно- комунікаційних технологій;
- застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень.

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної і академічної етики та загального культурного кругозору.

Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації.

Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення складних управлінських і соціальних проблем та вдосконалення публічного управління та адміністрування в умовах змін.

Соціальні навички (soft skills)

- здатність логічно і критично мислити,
- здатність самостійно приймати рішення,
- креативність.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Електронне врядування.

Тема 1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії

Історія виникнення е-врядування. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного врядування. Електронне врядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність особи, суспільства та держави. Зв'язок електронного урядування з міжнародною ініціативою «Партнерство «Відкритий уряд». Основні принципи електронного урядування. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування як невід'ємні компоненти державної політики в сфері електронного врядування. Технологічні, організаційні, політичні аспекти електронної демократії. Співвідношення електронної демократії та електронного урядування на практиці. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування.

Тема 2. Електронний уряд як складова електронного урядування

Основні принципи і методи роботи е-урядування. Складові електронного уряду: інформаційні системи «Звернення громадян», «Засідання», «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою», «Електронне міністерство», «Діти», «Медична картка» тощо. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».

Змістовний модуль 2. Засоби впровадження електронного врядування. Досвід зарубіжних країн

Тема 3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах

Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії. Особливості побудови порталів органів влади в світі. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування. Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади, Китаю, Польщі тощо).

Тема 4. Сайтові портали органів державної влади Інформаційні ресурси.

Класифікація електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади та органів місцевого самоврядування. 8 Національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів. Нормативно-правова база з питань електронних інформаційних ресурсів. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Елементи електронного уряду. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.

Тема 5. Засоби інтерактивної взаємодії у державній службі

Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність. Види й форми міжорганізаційних електронних зв'язків. Особливості інституційного та неінституційного регулювання міжорганізаційних взаємодій. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій. Соціологічне забезпечення регулювання відносин між організаціями. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.

Змістовний модуль 3. Програмне забезпечення діяльності державного службовця

Тема 6. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій

Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг. Класична модель е-урядування. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади.

Тема 7. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах

Державна політика інформаційної безпеки. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів. Технології захисту інформації. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Електронне врядування						
Тема 1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії	7	2	-	-	-	5
Тема 2. Електронний уряд як складова електронного урядування	9	-	4	-	-	5
<i>Усього годин за змістовим модулем I</i>	16	2	4	-	-	10

Змістовий модуль 2. Засоби впровадження електронного врядування. Досвід зарубіжних країн						
Тема 3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах	5	-	-	-	-	5
Тема 4. Сайтові портали органів державної влади Інформаційні ресурси.	5	-	-	-	-	5
Тема 5. Засоби інтерактивної взаємодії у державній службі	9	2	2	-	-	5
<i>Усього годин за змістовим модулем 2</i>	19	2	2	-	-	15
Змістовий модуль 3. Програмне забезпечення діяльності державного службовця						
Тема 6. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	26	4	6	-	-	16
Тема 7. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах	29	2	8	-	-	19
<i>Усього годин за змістовим модулем 3</i>	55	6	14			35
РАЗОМ:	90	10	20			60

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Теми практичних занять	Зміст практичних занять	Форма контролю	Години
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
1.	Тема 2. Електронний уряд як складова електронного урядування	Основні принципи і методи роботи е-урядування. Складові електронного уряду: інформаційні системи «Звернення громадян», «Засідання», «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою», «Електронне міністерство», «Діти», «Медична картка» тощо. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».	Опитування, письмові завдання	4

2.	Тема 5. Засоби інтерактивної взаємодії у державній службі	Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність. Види й форми міжорганізаційних електронних зв'язків. Особливості інституційного та неінституційного регулювання міжорганізаційних взаємодій. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій. Соціологічне забезпечення регулювання відносин між організаціями. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.	Опитування, письмові завдання	2
3.	Тема 6. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг. Класична модель е-урядування. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади.	Опитування, письмові завдання	6
4.	Тема 7. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах	Державна політика інформаційної безпеки. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки	Опитування, письмові завдання	8

		та захисту інформації. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів. Технології захисту інформації. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.		
Разом:				20

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів вищої освіти:

- 1.самостійне опрацювання тем дисципліни (в тому числі: підготовка до аудиторних занять – 10 год.; підготовка до контрольних заходів – 20 год.) – 60 год
Усього 60 год.

Звіти про самостійну роботу не надаються. Вивчення відповідного матеріалу перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань, захисту письмової роботи.

Розподіл годин самостійної роботи за темами дисципліни

Тема	Год.
Змістовий модуль 1. Електронне врядування	
Тема 1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії	5
Тема 2. Електронний уряд як складова електронного урядування	5
<i>Усього годин за змістовим модулем 1</i>	10
Змістовий модуль 2. Засоби впровадження електронного врядування. Досвід зарубіжних країн	
Тема 3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах	5

Тема 4. Сайтові портали органів державної влади Інформаційні ресурси.	5
Тема 5. Засоби інтерактивної взаємодії у державній службі	5
<i>Усього годин за змістовим модулем 2</i>	15
Змістовий модуль 3. Програмне забезпечення діяльності державного службовця	
Тема 6. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	16
Тема 7. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах	19
<i>Усього годин за змістовим модулем 3</i>	35
<i>Усього годин</i>	60

Питання для самоконтролю.

До теми 1

1. Історія виникнення е-врядування.
2. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного врядування.
3. Електронне врядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність особи, суспільства та держави.
4. Зв'язок електронного урядування з міжнародною ініціативою «Партнерство «Відкритий уряд».
5. Основні принципи електронного урядування.
6. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування як невід'ємні компоненти державної політики в сфері електронного врядування.
7. Технологічні, організаційні, політичні аспекти електронної демократії.
8. Співвідношення електронної демократії та електронного урядування на практиці.
9. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування.

До теми 2

1. Основні принципи і методи роботи е-урядування.
2. Складові електронного уряду: інформаційні системи «Звернення громадян», «Засідання», «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою», «Електронне міністерство», «Діти», «Медична картка» тощо.
3. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління.
4. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду.
5. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».

До теми 3

1. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.
2. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
3. Особливості побудови порталів органів влади в світі.
4. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування.
5. Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу.
6. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.
7. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади,

Китаю, Польщі тощо).

До теми 4

1. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду.
2. Архітектура електронного уряду.
3. Елементи електронного уряду.
4. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.
5. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн.
6. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.

До теми 5

1. Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність.
2. Види й форми міжорганізаційних електронних зв'язків.
3. Особливості інституційного та неінституційного регулювання міжорганізаційних взаємодій.
4. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин.
5. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій.
6. Соціологічне забезпечення регулювання відносин між організаціями.
7. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.

До теми 6

1. Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг.
2. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг.
3. Класична модель е-урядування.
4. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація.
5. Елементарні та композитні адміністративні послуги.
6. Послуги для бізнесу.
7. Послуги для громадян.
8. Послуги органам влади.

До теми 7

1. Державна політика інформаційної безпеки.
2. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації.
3. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки та захисту інформації.
4. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування.
5. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні.
6. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні.
7. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів.
8. Технології захисту інформації.
9. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання,

стан впровадження.

10. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду.
11. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Види індивідуальних науково-дослідних завдань (за вибором аспіранта):

- 1) підготовка письмової роботи,
- 2) підготовка презентацій,
- 3) підготовка тез доповідей на науково-практичну конференцію за тематикою дисципліни.

Основні вимоги: критичний та креативний аналіз проблеми, для якого необхідним є порівняння існуючих щодо проблеми точок зору та обґрунтування власної позиції.

Технічні вимоги: реферат: обсяг – до 20 стор., есе: обсяг – до 10 стор., Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1, не менше ніж 5 позицій у списку літератури, коректне оформлення посилань, презентація – до 15 слайдів..

Тематика письмових робіт

1. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія.
2. Роль електронного врядування у забезпеченні волевиявлень (на прикладі окремих країн).
3. Впровадження та наповнення електронного уряду на рівні центральних органів виконавчої влади.
4. Впровадження та наповнення електронного уряду на регіональних органів виконавчої влади.
5. Впровадження та наповнення електронного уряду на органів місцевого самоврядування.
6. Особливості функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».
7. Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління.
8. Моделі електронного уряду.
9. Цифрова нерівність в контексті побудови е-уряду.
10. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.
11. Поняття та характеристика електронних адміністративних послуг.
12. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.
13. Портали органів влади: актуалізація, особливості контенту, інтерфейсу, дизайну.
14. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.
15. Електронні державні закупівлі.
16. Системи електронного документообігу.
17. Особливості реалізації електронного цифрового підпису.
18. Особливості функціонування інформаційних систем «Звернення громадян».
19. Особливості функціонування інформаційної системи «Відкрите місто».
20. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.
21. Досвід США і Канади у впровадженні електронних публічних послуг.
22. Досвід Китаю і Росії у впровадженні електронних публічних послуг.
23. Аналіз функціонування офіційного порталу Верховної Ради України.
24. Аналіз функціонування офіційного порталу Кабінету Міністрів України.

25. Аналіз функціонування офіційного сайту Волинської обласної державної адміністрації.

26. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені функціонуванням інформаційно-комунікаційних систем.

27. Інформаційна безпека та механізми захисту інформації.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни використовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання.

Під час лекційного курсу застосовуються:

- мультимедійна презентація;
- слайдова презентація;
- дискусійне обговорення проблемних питань.
- На практичних заняттях застосовуються:
- ситуаційні завдання;
- кооперативне навчання (робота за методом малих груп).

Методи стимулювання інтересу і мотивації дослідницької та навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

До *контрольних заходів* входять поточний та підсумковий контроль.

Метою *поточного контролю* є визначення ступеня засвоєння здобувачем вищої освіти кожної теми, що оцінюється певною кількістю балів, яка встановлена для кожного виду навчальної роботи. Під час контролю знань викладач оцінює те, як здобувач вищої освіти розуміє зміст курсу, його здатність застосовувати набуті знання з курсу вирішенні при конкретних завдань, а також вміння систематизувати та ясно викладати теорію.

Під час практичних занять застосовуються такі види контролю: усне та письмове опитування з питань, поставлених в плані практичних занять, самостійної роботи, виконання практичних завдань.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти оцінюється за їх письмовими роботами (індивідуальними завданнями, доповідями тощо).

Підсумковий контроль знань – залік.

Контрольні питання з дисципліни

1. Сутність електронної демократії та її основні складові.
2. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія.
3. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.
4. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
5. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.
6. Роль електронного врядування у забезпеченні процесів формування думки та волевиявлень як новітнього каналу масової комунікації.
7. Застосування технології e-government у конкретно-соціологічних дослідженнях.
8. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління.
9. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду.

10. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».

11. Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління.

12. Моделі опису архітектури електронного уряду.

13. Проблеми цифрової нерівності в контексті побудови е-уряду.

14. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

15. Поняття та характеристика публічних послуг.

16. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.

17. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн.

18. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.

19. Електронні державні закупівлі.

20. Системи електронного документообігу.

21. Електронний цифровий підпис.

22. Електронні адміністративні послуги.

23. Класифікація послуг за критеріями «інтерактивність – глибина автоматизації».

24. Складові електронного уряду: інформаційна система «Звернення громадян».

25. Складові електронного уряду: інформаційна система «Відкрите місто».

26. Складові електронного уряду: інформаційна система «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою».

27. Моделювання процесів надання публічних послуг.

28. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування.

29. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.

30. Досвід США і Канади у впровадженні електронних публічних послуг.

31. Досвід Китаю і Росії у впровадженні електронних публічних послуг.

32. Характеристика офіційного порталу Верховної Ради України.

33. Характеристика офіційного порталу Президента України.

34. Характеристика офіційного порталу Кабінету Міністрів України.

35. Характеристика офіційного сайту Волинської обласної державної адміністрації.

36. Інформаційна безпека держави та громадянина.

37. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій.

38. Технології захисту інформації.

39. Які основні нормативно-правові акти у сфері інформатизації, розвитку електронного урядування визначають концептуальні засади розвитку електронного урядування?

40. Яка головна мета закладена в Національній програмі інформатизації?

41. Які законодавчі основи політики розвитку інформаційного суспільства в Україні?

42. Що стало правовою основою розроблення та реалізації Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні?

43. Які завдання були визначені в Концепції розвитку електронного урядування в Україні?

44. На скільки етапів була розрахована реалізація Концепції розвитку електронного урядування в Україні. Результати реалізації?

45. Як ІКТ в сучасних умовах швидкого технологічного розвитку людства стають каталізатором радикальних змін у житті суспільства?
46. У чому різниця в трактуванні понять «електронний уряд» та «електронне урядування»?
47. Які основні види (сектори) взаємодії в електронному урядуванні?
48. Які очікування щодо запровадження електронного урядування?
49. Які можливі наслідки впровадження електронного урядування?

10. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролю, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 10.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи здобувачів вищої освіти) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Оцінювання відбувається на підставі виконаної і захищеної Індивідуальної письмової роботи, виконання завдань на аудиторних заняттях та заліку.

Шкала оцінювання

№	Вид робіт	Кількість балів	Всього
1	Опитування (усне - письмове)	по 10 балів	20
2	Індивідуальна письмова робота	30 балів	40
3	Наукова доповідь	10	10
	Всього		70
	Залік		30

Шкали оцінювання: національна та ECTS

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1. Основна література

1. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. – За заг. ред. д.держ.упр., професора Н.В. Грицяк. – К. : Вид-во К.І.С., 2015. – 108 с.
2. Доступ до публічної інформації та електронне урядування / Автори-упорядники М. С. Демкова, М. В. Фігель. – К. : Факт, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. — К.: Центр навчальної літератури, 2012. — 176 с.
4. Дубов Д.В., Дубова С.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 176 с.
5. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.
6. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жиляєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. - Київ, 2012.
7. Електронний документообіг у державному управлінні : навч. посіб. / І. В. Клименко, К. О. Линьов, І. Д. Горбенко, В. В. Онопрієнко. – К. : НАДУ ; Х. : Вид-во “Форт”, 2009. – 232 с.
8. Клименко І. В. Електронні послуги : навч. посіб. / І. В. Клименко ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ при Президентіві України, 2014. – 100 с.
9. Клименко І.В., Линьов К.О. Система електронного документообігу в державному управлінні: Навч.-метод. посіб. - К.: Вид-во НАДУ, 2006. - 32 с.
10. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного врядування. - К: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. - 192 с.
11. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенюк. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2010. – 312 с.
12. Ларіна Н. Б. Інформаційно-комунікаційне забезпечення ефективної діяльності влади : навч.-метод. матеріали / Н. Б. Ларіна, О. М. Руденко. – К. : НАДУ, 2013. – 52 с.
13. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 112 с.
14. Машкаров Ю.Г., Орлов О.В., Клімушин П.С., Кобзев І.В., Мордвинцев М.В, Електронне врядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. –292с.
15. Опорний конспект лекцій з курсу «Електронне урядування» / С.А. Чукут, О.Б. Кукарін. - К.: Вид-во НАДУ, 2009. - 80 с.
16. Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В, Використання ГІС технологій в державному управлінні/ Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В. - Харків Вид –во ХарПІ НАДУ

"Магістр" 2010 56с.

17. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика: Навч. посібник. - К.: Знання, 2006. - 663 с.
18. Садовенко В.С., Понєжа Г.В. Бази даних і бази знань у державному управлінні: Навч. посіб. для слухачів до курсу "Інформаційні технології в державному управлінні". - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 104 с.
19. Телешун С. О. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні : навч.-метод. матеріали / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
20. Федорів Т. В. Державна інформаційна політика в Україні в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч.-метод. матеріали / Т. В. Федорів, М. Т. Солоха ; упоряд. Н. В. Ясько. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
21. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. - К. : Атлант МЗ, 2002. - 173 с.

11.2. Додаткова література

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К. : Вид-во УАДУ, 2000.
2. Беспянська Г.В. Організація роботи з документами : навч. посібник для дистанц. навчання / за наук. ред. В. В. Бездрабко. – К. : «Університет Україна», 2006. – 244 с.
3. Миськевич Т. Подолання інформаційної нерівності як необхідна передумова розвитку інформаційного суспільства в Україні. – http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1896:podolannya-informatsijnoi-nerivnosti&catid=8&Itemid=350
4. Грицяк Н. В. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії : навч.-метод. рек. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с.
5. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій [Текст] : монографія / Картунов О. В., Маруховський О. О. ; за заг. ред. Картунова Олексія Васильовича ; Ун-т економіки та права "КРОК". - К. : Ун-т економіки та права "КРОК", 2012. - 343 с.
6. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики: Навч. посіб. / В.Д.Гавловський, Р.А.Калюжний, В.С.Цимбалюк та ін.; За заг. Ред. М.Я.Швеця, Р.А.Калюжного. - К.: МАУП, 2003. - 336 с.
7. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / Соловійов С. Г., та ін. ; заг. ред. Грицяк Н. В. ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України, Каф. інформ. політики та електрон. урядування. — Київ : К.І.С., 2015. — 320 с.
8. Кожина А. В. Впровадження принципів електронного урядування та місцевої електронної демократії органами місцевого самоврядування / А. В. Кожина /- Соціально-економічні процеси в державному управлінні та місцевому самоврядуванні: [матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (22.02.2012, м. Острог)] – Острог : ІГСУ, Вид-во НУ «Острозька академія, 2012. – С. 82-84. Режим доступу до електронного ресурсу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/vprovadzhennya-pryntsvpiv-elektronnoho-urvaduvannya-ta-mistsevoji-elektronnoji-demokratiji-orhanamy-mistsevoho-samovryaduvannya/>.
9. Кожина А. В. Застосування маркетингових та інформаційних технологій органами місцевого самоврядування в управлінні малим історичним містом / А. В. Кожина / Європейські орієнтири муніципального управління [матеріали наук.-практ. конференції за міжнародною участю, 14 березня 2008 р.]. – К. : Академія муніципального управління, 2008. – Ч.2 – С. 249-250.
10. Кожина А. В. Перспективи розвитку «розумних міст» в Україні / А. В. Кожина / Сучасні проблеми державного та муніципального управління: [мат. міжнар. наук.-практ. конф. (03.04.2015) / За заг. ред. О.І. Дація, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової. – К. :

- Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2015. – с. 50-52.
11. Компетентність державних службовців у сфері інформаційно-комунікативних технологій: кваліфікаційні вимоги, програми і методики навчання, система тестування знань та вмінь : наук. розробка / І. В. Клименко, Л. В. Власова, Є. М. Нужний, А. В. Семенов. – К. : НАДУ, 2010. – 72 с.
  12. Почепцов Георгій. Нові комунікативні можливості у сфері державного управління // Режим доступу : <http://osvita.mediasapiens.ua/print/material/8049>
  13. Радзівський І. На шляху до інформаційного суспільства: державна інформаційна політика в умовах глобалізації // Режим доступу: www.guds.gov.ua/document/41970/2_2004_radziievs'kyi_red.doc
  14. Стандарт надання адміністративної послуги : наказ Держкомінформнауки від 9 груд. 2010 р. № 131. – Режим доступу : www.nads.gov.ua.
  15. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество / Д. Белл. – М.: Наука, 1999. – 221 с.
  16. Електронне урядування як новий вимір ефективності державної влади (Регіональні аспекти) // Методичний посібник [за заг. ред. І.С. Куспляк] – Вінниця: ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 54 с.
  17. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій / Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І.; за ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012. – 264 с.
  18. Зелена книга державної політики у сфері електронного урядування / уклад.: Кобець Р.В. – Київ: Новий друк, 2015. – 54 с.
  19. Клімушин П.С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П.С. Клімушин, А.О. Серенок. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.
  20. Клімушин П.С. Стратегії та механізми електронного урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] П.С. Клімушин. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. – 524 с. 7. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори). – Львів: «Новий Світ» – 2000, 2015. – 492 с.
  21. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р // Офіційний вісник України. – 22.07.2016. – № 55, С. 36, Ст. 1919.
  22. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій / Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І.; за ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012. – 264 с.
  23. Зелена книга державної політики у сфері електронного урядування / уклад.: Кобець Р.В. – Київ: Новий друк, 2015 р. – 54 с.
  24. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 27 – 28. – С. 181.
  25. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09 січня 2007 р. № 537-V // ВВР України. – 2007. – № 12. – С. 102.
  26. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної Ради України від 14.04.2016 р. № 1099- VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1099-19>.
  27. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 // Офіційний вісник Президента України. – № 2. – 20.01.2015. – С. 14, Ст. 154.
  28. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 386-р від 15.05.2013 р. // Урядовий кур'єр від 13.06.2013. – № 105.
  29. Про затвердження положення «Про Державне агентство з питань електронного урядування України» від 1 жовтня 2014 р. № 492. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF>.
  30. Recommendation Rec (2004)15 of the Committee of Ministers on electronic governance –

- Access mode: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805db3b2. – Title from screen.
31. United Nations E-Government Survey 2016. E-Government in support of sustainable development. – Access mode: <http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf>. – Title from the screen.

11.3. Інтернет-ресурси

1. Громадянське суспільство і влада. – <http://civic.kmu.gov.ua>
2. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – <http://www.ipiend.gov.ua>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень. – <http://www.icps.com.ua>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – <http://www.me.gov.ua>
6. Національна академія державного управління при Президентові України. – <http://www.academy.gov.ua>
7. Національний інститут стратегічних досліджень. – <http://www.niss.gov.ua>
8. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
9. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control>
10. Центр політико-правових реформ. – <http://www.pravo.org.ua>